

Примат міжнародного права над нормами українського законодавства про працю

Логвиненко М.І., к.ю.н., доц.кафедри АППФЕБ СумДУ

Питання адаптації українського трудового законодавства до міжнародних стандартів викликає на сьогоднішній день надзвичайно великий інтерес, у зв'язку з активною роботою над проектом Трудового Кодексу України, який знаходиться вже в другому читанні. А також цей інтерес викликаний потребою у детальному дослідженні міжнародних договорів України та актів законодавства України про працю з метою виявлення колізій, прогалин та розробки методологічних основ їх подолання та вирішення.

Незважаючи на законодавче закріплення пріоритету міжнародноправових норм, залишається незрозумілим питання остаточної ієрархії джерел трудового права, а отже правильне їх застосування до трудових правовідносин. Між тим міжнародноправові акти складають досить великий та складний для правозастосування нормативний масив, який потребує більш глибокого та всебічного дослідження [5, с. 173]. Особливо значний вплив на правове регулювання трудових правовідносин здійснюють конвенції Міжнародної організації праці, ратифіковані Верховною Радою, що є суттєвим і вагомим джерелом національного трудового законодавства. Україна є активним учасником світових та європейських організацій. Підписавши Віденську конвенцію українська держава взяла на себе обов'язок дотримуватися норм міжнародного права. Виникають питання реалізації та практичного застосування таких норм безпосередньо в Україні, адже вони конституційно закріплені частиною національного законодавства; питання колізій між національними та міжнародними правовими нормами [3].

Україна є членом МОП з 1954 року, співпраця МОП з Україною за роки її незалежності стала більш системною та динамічною. Дана співпраця спрямована перш за все на ратифікацію та практичне впровадження конвенцій МОП, а також сприяння гармонізації національного законодавства з міжнародними трудовими нормами МОП та європейськими стандартами. За 55 років членства в МОП Україна ратифікувала 63 конвенції (за роки незалежності – 20), в тому числі 8 фундаментальних, чинними з них є 55. Важливою сферою у даній співпраці є реформування трудового законодавства і підтримка реформ у сфері соціального страхування та соціального забезпечення, що набуває особливого значення в умовах законодавчого процесу у сфері трудового права України, яке сьогодні переживає важливий етап – розробку та прийняття Трудового Кодексу. Така співпраця є особливо важливою для України як держави, в якій проголошено правову та соціальну державу, та яка прагне наближення до ЄС.

Для економічно-соціального розвитку населення України важливим є розроблення та реалізація програм забезпечення зайнятості, в тому числі молоді, людей з обмеженими фізичними можливостями. А також сприяння формуванню і підвищенню ефективності адміністрації праці та її складових, в тому числі таких інституцій: державна інспекція праці, органи державного нагляду у сфері охорони праці, служба посередництва і примирення. Безперечно, важливим є міжнародний досвід держав-учасниць МОП у сфері зайнятості населення, боротьби з безробіттям, підвищення охорони та безпеки праці.

Конституція України (ст. 9) визначає, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою, є частиною національного законодавства [1]. А в ч.1 ст.8 Кодексу законів про працю України передбачено, якщо міжнародним договором або міжнародною угодою, в яких бере участь Україна, встановлено інші правила, ніж ті, що їх містить законодавство України про працю, то застосовуються правила міжнародного договору або міжнародної угоди [2]. Тим самим визнається примат міжнародних норм права над національними.

Але, для втілення міжнародних норм та принципів праці в Україні потрібно створити умови для їхнього сприйняття національним правом, зокрема, створення чіткої законодавчої бази, яка визначає порядок застосування міжнародних актів, а також наслідків за їх порушення. При імплементації міжнародних норм праці потрібно враховувати характер національної правової системи, стан економіки, рівень культури, історичні особливості і традиції внаслідок чого розкривається ефективність міжнародних норм праці та їх благодійний вплив на трудові відносини в державі [4, с. 650].

В Україні на сьогоднішній день відбувається важливий етап становлення трудового права, адже проект Трудового Кодексу в майбутньому повинен стати саме тим нормативно-правовим актом, який дійсно буде основним регулятором трудових відносин, а тому повинен містити такі норми, які практично втілювали б і міжнародний досвід регулювання трудових правовідносин і особливості національного трудового законодавства. Важливим є не лише законодавче закріплення міжнародних стандартів, а й їх практичне реальне втілення в сучасних трудових відносинах. Необхідно також на законодавчому рівні чітко визначити місце міжнародних нормативно-правових актів у системі українського трудового права.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996р.: за станом на 01.02.2011 / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 43.
2. Кодекс законів про працю від 10 грудня 1971р.: за станом на 08.09.2011 / Відомості Верховної Ради (ВВР) // - 1971. - №50.
3. Єрмоєнко В.В. Колізії між актами міжнародного права та нормативно-правовими актами України про працю. Ученые записки Таврического 2аціонального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки». Том 23 (62). № 1. 2010 г. С.115-128. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_law/2010_1/15_er_omenko.pdf.
4. Мельник К. В. До питання адаптації трудового законодавства до міжнародних норм / К. В Мельник // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 645–651 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11mkvdmn.pdf>.
5. Черткова Ю.В. Міжнародно-правові акти як джерело трудового права України. Ученые записки Таврического 2аціонального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки». Том 22 (61). № 1. 2009 г. С. 173-178.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства : матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 43-44.